

Aan de Minister voor Rechtsbescherming

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Rechtsbestel

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

nota

Brief aan TK m.b.t. stand van zaken bewindvoering en invulling coalitieakkoord t.a.v. strengere eisen voor beschermingsbewindvoerders

Datum
26 september 2022

Ons kenmerk
4227186

1. Aanleiding

Aanleiding van een brief over bewindvoering aan de TK zijn i) recente Kamervragen over een ontslagen bewindvoerder en ii) het Coalitieakkoord waarin staat dat strengere eisen worden gesteld aan beschermingsbewindvoerders.

- i) Met de antwoorden op de Kamervragen wordt alleen gereageerd op een incident waarin een bewindvoerder zijn bedrijfsvoering niet op orde had en door de kantonrechter is ontslagen in al zijn dossiers. Een brief waarin de stand van zaken over bewindvoering wordt uiteengezet biedt gelegenheid om de TK breder en in algemene zin te informeren over de stand van zaken rondom bewindvoering en de kwaliteitseisen aan beschermingsbewindvoerders.
- ii) In de Kamervragen wordt o.m. gevraagd naar de acties die zijn ondernomen om de kwaliteit van beschermingsbewindvoerders te verbeteren, zoals als maatregel in het Coalitieakkoord is opgenomen. Een brief over bewindvoering biedt de gelegenheid om de TK hierover nader te informeren.

2. Geadviseerd besluit

U wordt verzocht in te stemmen met verzending van de (concept) brief aan de TK, mede namens de Minister voor Armoedebeleid, Participatie en Pensioenen.

3. Kernpunten

Schuldenbewind is een onderwerp dat al geruime tijd op de agenda van de TK staat, vooral in het kader van Kamervragen over incidenten met bewindvoerders die misbruik maken van hun benoeming tot bewindvoerder of tekortschieten in hun taken doordat hun bedrijfsvoering onvoldoende op orde is. Behalve signalen van ondermaats presterende bewindvoerders wordt ook de klacht gehoord dat mensen met problematische schulden te lang in schuldenbewind blijven en daarmee de doorstroom naar andere vormen van schuldhulpverlening (het minnelijk schuldhulpverleningstraject of de wettelijke schuldsanering) laag is. De aandacht van de TK voor bewindvoering heeft geleid tot een motie van het Kamerlid Kat (D66) waarvan het dictum min of meer is teruggekomen in het Coalitieakkoord met de maatregel dat strengere eisen aan beschermingsbewindvoerders moeten worden gesteld.

In de (concept) brief wordt eerst in breder perspectief dan beantwoording van Kamervragen toelaat, het huidige stelsel van beschermingsbewind uiteengezet. Aan de orde komt een korte toelichting over wat beschermingsbewind, in het bijzonder schuldenbewind, precies inhoudt en de recente ontwikkelingen rondom

schuldenbewind, zoals de invoering van het wettelijk adviesrecht voor gemeenten per 1 januari 2021. Vervolgens wordt vermeld dat professionele bewindvoerders die de financiële belangen van meer dan drie personen behartigen, aan wettelijke kwaliteitseisen moeten voldoen waarop de rechtspraak toezicht houdt naast het rechterlijk toezicht op het functioneren van de bewindvoerder. Tot slot worden de taken van de bewindvoerder omschreven waarbij wordt benadrukt dat de bewindvoerder niet tot taak heeft om de problematische schulden van de onder bewind gestelde burger op te lossen. Schuldenbewind is niet hetzelfde als schuldhulpverlening, maar ziet op vooral op bescherming van de betrokken burger tegen nieuwe schulden en hem op weg helpen naar de schuldhulpverlening.

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Rechtsbestel

Datum
26 september 2022

Ons kenmerk
4227186

In het tweede deel van de (concept)brief komen de maatregelen aan de orde waaraan wordt gedacht en die worden verkend met de rechtspraak, brancheverenigingen van bewindvoerders en gemeenten om uitvoering te geven aan de maatregel in het Coalitieakkoord.

De maatregelen hebben betrekking op vier deelterreinen:

1. de bewindvoerder zelf;
2. de relatie tussen de bewindvoerder en de onder bewind gestelde burger;
3. het rechterlijk toezicht op de bewindvoerder;
4. de onderlinge samenwerking tussen de rechtspraak, bewindvoerder en de gemeente waar de burger tussen staat c.q. het middelpunt vormt.

ad. 1. Gedacht wordt aan het stellen van scherpere eisen t.a.v. bijscholing en trainingsactiviteiten waar de rechtspraak i.h.k.v. de toetsing van de kwaliteitseisen toezicht op houdt.

Ad. 2. Verkend wordt welke maatregelen genomen kunnen worden om ondermaats presterende bewindvoerders eerder in beeld te krijgen, waardoor eerder en proactief kan worden ingegrepen. Daartoe wordt o.m. onderzocht of de bestaande klachtenregelingen voldoende adequaat en toegankelijk zijn. Ook wordt onderzocht of bewindvoerders een streefnorm voor de doorgeleiding naar het minnelijk of wettelijk traject kan worden opgelegd t.b.v. een snellere uitstroom uit schuldenbewind, zoals de Nationale Ombudsman heeft geadviseerd.

Ad. 3. Omdat het rechterlijk toezicht vooral achteraf plaatsvindt d.m.v. het afleggen van rekening en verantwoording, is een punt van aandacht of het toezicht ook naar voren kan worden gehaald, bijv. door meer controle op de bankmutaties van de bewindvoerder van een naar de rekening van de onder bewind gestelde burger. Verder wordt gedacht aan een openbare lijst van bewindvoerders die benoembaar zijn en meer uitwisseling tussen de rechtbanken onderling over signalen van bewindvoerders die tekortschieten in hun taken.

Ad. 4. I.h.k.v. de samenwerking wordt verkend of en in welke zin de informatiepositie van gemeenten, verantwoordelijk voor de schuldhulpverlening van de burger, verder versterkt kan worden, zodat gedurende het hele schuldenbewind steeds de meest passende vorm van hulp aan de burger kan worden geboden.

De maatregelen moeten nog verder verkend worden met de praktijk, waarbij de(mogelijke) financiële implicaties ervan nog verder moeten worden onderzocht. Daarbij zal ook moeten worden bekeken of hiervoor intern voldoende financiële dekking kan worden gevonden. (zie nader de toelichting hieronder).

4. Toelichting

4.1 Politieke context

Schuldenbewind valt deels onder uw verantwoordelijkheid, deels onder die van de minister voor Armoedebeleid, Participatie en Pensioenen.

U bent verantwoordelijk voor de beschermingsmaatregel schuldenbewind, uw ambtgenoot voor de relatie met schuldhulpverlening.

Van belang in deze context zijn:

- De motie Kat van 2 december 2021 en de maatregel in het Coalitieakkoord roepen op tot strengere maatregelen voor beschermingsbewindvoerders.
- Er zijn dit voorjaar Kamervragen en recent weer Kamervragen gesteld over beschermingsbewindvoerders die door de kantonrechter zijn ontslagen van al hun dossiers.
- Op 19 oktober a.s. vindt een CD Armoede- en schuldenbeleid met de minister voor Armoedebeleid, Participatie en Pensioenen plaats, waarbij de verwachting is dat de incidenten met bewindvoerders en de maatregel in het Coalitieakkoord aan de orde zullen komen.

4.2 Financiële overwegingen

Strengere kwaliteitseisen voor bewindvoerders of het versterken van het rechterlijk toezicht kunnen financiële consequenties hebben voor de beloning van bewindvoerders en/of voor de rechtspraak.

De kosten van de rechtspraak vallen onder uw beleidsverantwoordelijkheid. Voor de kosten van de bewindvoerder (zijn beloning) geldt dat deze in beginsel door de onder bewind gestelde zelf wordt betaald, maar als hij dat niet kan (bij schuldenbewind vrijwel altijd aan de orde) wordt de beloning betaald vanuit de bijzondere bijstand door gemeenten, wat onder de beleidsverantwoordelijkheid van min.SZW valt.

De beloning van bewindvoerders staat al enige tijd onder druk.

Beschermingsbewindvoerders vinden de vergoeding te laag en niet in verhouding staan tot hun taken en verplichtingen; gemeenten zien de kosten van bewind vanuit de bijzondere bijstand jaarlijks stijgen.

Op dit moment voert onderzoeksbureau SEO een onderzoek uit naar de financieringssystematiek van schuldenbewind en de beloningssystematiek van bewindvoerders. Het onderzoeksrapport wordt dit najaar verwacht en zal dan met een kabinetsreactie door de Minister voor Armoedebeleid, Participatie en Pensioenen mede namens u naar de TK worden gestuurd.

4.3 Krachtenveld

De maatregelen worden verkend in nauw overleg met de praktijk: de rechtspraak, brancheverenigingen van bewindvoerders, de VNG en afzonderlijke gemeenten. Met de rechtspraak is al overleg gevoerd over de uitwerking met van de maatregel in het coalitieakkoord. Een vervolgoverleg en overleg met de andere ketenpartijen wordt nog gepland.

Tijdens het Landelijk platformoverleg schuldenbewind op 29 september 2022 zijn de hoofdlijnen van de brief meegedeeld.

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Rechtsbestel

Datum
26 september 2022

Ons kenmerk
4227186

4.4 Ontwikkelingen hiervoor

Bij nota van 12 mei 2022 bent u geïnformeerd over de motie Kat van 2 december 2021 en de maatregel in het coalitieakkoord en heeft u ingestemd met een ambtelijke inventarisatie door JenV – samen met SZW – binnen de verschillende beroepsgroepen.

Deze inventarisatie is mede afhankelijk van de uitkomsten van het onderzoeksrapport van SEO, omdat strengere eisen aan beschermingsbewindvoerders financiële impact hebben.

5. Informatie die zich niet leent voor openbaarmaking

N.v.t. deze nota wordt in zijn geheel openbaar.

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Rechtsbestel

Datum
26 september 2022

Ons kenmerk
4227186